

Bruxelles, 18.11.2022
COM(2022) 700 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

privind progresele înregistrate în direcția realizării Spațiului european al educației

{SWD(2022) 750 final} - {SWD(2022) 751 final}

Cuprins

1. Introducere	2
2. Progresele înregistrate până în prezent în ceea ce privește Spațiul european al educației (SEE) 4	4
2.1. Inițiativele UE care modelează SEE se înscriu pe calea cea bună.....	4
2.2. Un cadru de guvernare mai solid care să ofere orientări pentru realizarea SEE	6
2.3. Progresele înregistrate în direcția atingerii țintelor la nivelul UE și situația educației în UE...	7
3. O reconstrucție pe baze mai solide	10
3.1. Mobilizarea Mecanismului de redresare și reziliență și a altor fonduri ale UE pentru acțiuni și reforme naționale legate de SEE care să stimuleze o redresare durabilă și favorabilă incluziunii	10
3.2. Mobilizarea instrumentelor SEE și a fondurilor UE pentru solidaritate cu Ucraina în domeniul educației.....	12
4. Acțiuni suplimentare necesare pentru realizarea SEE până în 2025.....	14
4.1. Șase inițiative strategice privind SEE la nivelul UE în curs de elaborare	14
4.2. Un nou indicator al echității și alte eforturi de îmbogățire a bazei de date	16
4.3. Asigurarea calității investițiilor în educație și formare prin intermediul unui nou laborator de învățare.....	18
4.4. Consolidarea guvernării SEE	19
4.5. Consolidarea dimensiunii geopolitice a SEE	20
5. Concluzii și etape următoare	22
5.1. Principalele constatări	22
5.2. Evaluarea la jumătatea perioadei.....	22

1. Introducere

În ultimii ani, la nivelul UE, s-a acordat o atenție din ce în ce mai mare, în ceea ce privește politicile, promovării calității și incluziunii în educație. În 2017, în [Declarația de la Roma](#) a fost exprimat angajamentul de a acționa pentru o „*Uniune în care tinerii primesc cea mai bună educație și formare și în care pot studia și găsi locuri de muncă pe întregul continent.*” În același an, Comisia a prezentat **viziunea asupra Spațiului european al educației (SEE)**¹, un veritabil spațiu comun pentru o educație de calitate și învățare pe tot parcursul vieții la nivel transfrontalier pentru toți. La Summitul social de la Göteborg, Parlamentul European, Consiliul și Comisia au proclamat solemn [Pilonul european al drepturilor sociale](#), care stabilește ca prim principiu că „*orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții, favorabile incluziunii și de înaltă calitate [...].*” În 2019, președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, s-a angajat să transforme SEE în realitate până în 2025: „*Trebuie să eliminăm barierele din calea învățării și să îmbunătățim accesul la o educație de calitate. Trebuie să le permitem tuturor celor care învață să se deplaseze mai ușor între sistemele de învățământ din diferite țări și trebuie să reorientăm cultura educației în direcția învățării pe tot parcursul vieții, din care avem cu toții de câștigat.*”²

Astfel cum se prevede în [Comunicarea din 2020 privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025](#) (Comunicarea privind SEE) și în cele două rezoluții ale Consiliului din 2021³, **abordarea generală pentru realizarea SEE** se bazează pe un set de:

- obiective de politică pentru reformă și cooperare europeană⁴;
- ținte la nivelul UE pentru măsurarea progresului⁵;
- acțiuni la nivelul UE pentru a sprijini statele membre în ceea ce privește punerea în aplicare⁶ și
- un cadru de guvernare reformat pentru cooperare și cocreare⁷.

Pentru punerea în aplicare a unei agende atât de ambițioase este nevoie de implicarea activă a statelor membre, a instituțiilor UE și a părților interesate, în special a profesorilor, a formatorilor, a cursanților și a instituțiilor de educație și formare.

SEE joacă un rol esențial pentru **agenda de politici a UE**, în special pentru „promovarea modului nostru de viață european” și „o economie în serviciul cetățenilor”⁸. Acesta se numără printre motoarele „unei Europe pregătite pentru era digitală”⁹ și ale Pactului verde european. SEE contribuie la „o Uniune a egalității”, la „o Europă mai puternică pe scena internațională” și la „un nou elan pentru democrația europeană”.

¹ [Contribuția Comisiei Europene la reuniunea liderilor de la Göteborg.](#)

² [Orientări politice pentru perioada 2019-2024.](#)

³ [Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației \(2021-2030\)](#) (Rezoluția privind cadrul strategic al SEE), [Rezoluția Consiliului privind structura de guvernare a Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a Spațiului european al educației \(2021-2030\)](#) (Rezoluția privind guvernarea).

⁴ A se vedea secțiunea I.1.1 din SWD(2022) 750.

⁵ Până în 2030, cel puțin 96 % dintre copii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară ar trebui să participe la educație și îngrijire timpurie, iar proporția tinerilor cu competențe scăzute la citire, matematică și științe sau cu competențe digitale scăzute ar trebui să fie sub 15 %. Proporția tinerilor care părăsesc sistemul cu cel mult o diplomă de învățământ secundar inferior ar trebui să fie sub 9 %, în timp ce proporția tinerilor care au absolvit învățământul terțiar ar trebui să fie de cel puțin 45 %. Până în 2025, cel puțin 60 % dintre absolvenții recenti de EFP ar trebui să fi fost expuși la învățarea la locul de muncă și cel puțin 47 % dintre adulți ar trebui să fi participat la activități de învățare în ultimele 12 luni. A se vedea Monitorul educației și formării din 2022 care însoțește prezenta comunicare a Comisiei [SWD(2022) 751].

⁶ A se vedea SWD(2022) 750 și anexa 1.

⁷ A se vedea SWD(2022) 750 și anexa 2.

⁸ Agenda europeană pentru competențe, politica reînnoită în domeniul EFP și Strategia europeană privind serviciile de îngrijire contribuie, de asemenea, la realizarea obiectivelor SEE, în special în ceea ce privește educația și îngrijirea timpurie (ECEC), învățarea pe tot parcursul vieții și învățarea în rândul adulților, precum și educația și formarea profesională (EFP). Inițiativele specifice din aceste domenii (de exemplu, [Recomandarea Consiliului privind conturile personale de învățare](#)), nu sunt descrise în prezentul raport, care se axează pe cele 40 de acțiuni anunțate în Comunicarea privind SEE.

⁹ [Planul de acțiune pentru educația digitală](#) a fost adoptat împreună cu Comunicarea privind SEE. Acesta face parte din viziunea asupra SEE, întrucât sprijinirea dublei tranziții verzi și digitale în domeniul educației și al formării reprezintă una dintre ariile de intervenție în cadrul SEE. Raportul privind progresele înregistrate acoperă un număr limitat de acțiuni în domeniul digital,

Provocările neprevăzute, pandemia de COVID-19 și războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei pun la încercare sistemele de educație și formare, profesorii, formatorii și cursanții fiind afectați în mod semnificativ (deși într-o măsură diferită) în întreaga UE. Noile instrumente și procese, cum ar fi NextGenerationEU și Conferința privind viitorul Europei, au contribuit, de asemenea, la realizarea SEE.

Finanțarea din partea UE sprijină construirea SEE. Programul [Erasmus+](#), cu un buget de două ori mai mare comparativ cu perioada 2014-2020 (de peste 26 de miliarde EUR) și o abordare mai favorabilă incluziunii, digitalizării și protecției mediului, contribuie la stimularea cooperării europene și a reformelor naționale în direcția realizării SEE¹⁰. Mecanismul de redresare și reziliență (MRR), instrumentul principal al programului NextGenerationEU, poate fi un factor de schimbare în ceea ce privește atingerea obiectivelor SEE la toate nivelurile. Acesta este completat de fondurile politicii de coeziune. Prin urmare, se estimează că totalul cheltuielilor la nivelul UE pentru educație și competențe se va tripla în perioada 2021-2027 comparativ cu perioada 2014-2020.

Prezenta comunicare, susținută de datele incluse în documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei [SWD(2022) 750], trece în revistă **progresele înregistrate în direcția realizării SEE**, analizând în special principalele acțiuni, guvernanta, investițiile și mobilizarea fondurilor UE, precum și activitatea de elaborare a unor indicatori la nivelul UE. Comunicarea evidențiază, de asemenea, aspecte care necesită o atenție și acțiuni suplimentare până în 2025.

Monitorul educației și formării din 2022 [SWD(2022) 751] face parte din pachetul de rapoarte privind progresele înregistrate în direcția realizării SEE¹¹. Raportul privind progresele înregistrate în direcția realizării SEE și monitorul se completează reciproc, în cadrul raportului fiind urmărite progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare, iar în cadrul monitorului cele înregistrate în direcția atingerii Țintelor la nivelul UE. Monitorul ilustrează, de asemenea, principalele constatări cu privire la noul domeniu complementar de indicatori de la nivelul UE al Comisiei privind **echitatea în educație**.

Comisia publică prezentul raport privind progresele înregistrate pentru a contribui la un proces de reflecție asupra **evaluării efectuate la jumătatea perioadei în 2023**, inclusiv prin intermediul unui eveniment organizat împreună cu Parlamentul European, pentru a face un bilanț, a discuta și a da un nou impuls realizării SEE, împreună cu alte instituții ale UE, cu statele membre, cu autoritățile regionale și locale, cu partenerii sociali, cu societatea civilă și cu alte părți interesate. Până în 2025, statele membre, cu sprijinul Comisiei, vor trebui să se concentreze asupra **punerii în aplicare**, în special prin asigurarea **utilizării eficiente a resurselor UE și ale celor naționale pentru reforme și investiții** și prin **monitorizarea** progreselor înregistrate. În 2025, Comisia va prezenta un raport complet privind SEE.

menționate în Comunicarea privind SEE. Monitorizarea tuturor acțiunilor anunțate în cadrul Planului de acțiune pentru educația digitală, care acoperă o perioadă diferită (2021-2027) și un număr mai mare de acțiuni în domeniul digital, depășește domeniul său de aplicare.

¹⁰ Printre alte programe și instrumente de finanțare relevante ale UE care finanțează, de asemenea, educația și formarea se numără instrumentul de sprijin tehnic sau programul „Europa digitală”.

¹¹ Volumul 1 prezintă o comparație la nivelul UE a sistemelor de educație și formare, în timp ce volumul 2 cuprinde 27 de rapoarte de țară aprofundate, care acoperă reformele de politică ce reflectă eforturile depuse de statele membre în vederea atingerii obiectivelor SEE.

2. Progresele înregistrate până în prezent în ceea ce privește Spațiul european al educației (SEE)

2.1. Inițiativele UE care modelează SEE se înscriu pe calea cea bună

Punerea în aplicare a acțiunilor de la nivelul UE se înscrie pe drumul cel bun. SEE prevede un total de **40 de acțiuni la nivelul UE**¹². Dintre acestea, 14 sunt inițiative strategice privind SEE care urmează să fie decise de colegiul comisarilor, majoritatea fiind puse în aplicare în comun de către Comisie și Consiliu. Aceste inițiative oferă un cadru de acțiune și orientări de politică în vederea realizării de progrese în principalele arii de intervenție pentru reformă și cooperarea europeană. Comisia a propus deja opt dintre aceste inițiative, iar Consiliul le-a adoptat în cea mai mare parte. (Pentru inițiativele strategice privind SEE care urmează să fie prezentate, a se vedea secțiunea 4.1).

Inițiative strategice privind SEE deja adoptate				
Acțiune	Comisie (propunere/ decizie)	Consiliu (adoptare)	Punerea în aplicare (la nivelul UE și la nivel național)	Arie de intervenție
Cadrul de măsuri de incluziune pentru programele Erasmus+ și Corpul european de solidaritate 2021-2027: această decizie de punere în aplicare a Comisiei evidențiază măsurile de promovare a incluziunii, a echității și a diversității din cadrul ambelor programe.	✓	-	✓	Calitate, echitate, incluziune și egalitate de gen
Abordările bazate pe învățarea mixtă pentru un învățământ primar și secundar de înaltă calitate și incluziv: această recomandare a Consiliului abordează combinarea mediilor și instrumentelor de învățare pentru a construi sisteme de învățământ primar și secundar și de formare mai reziliente în contextul pandemiei de COVID-19.	✓	✓	✓	Tranziția digitală
Mobilitatea tinerilor voluntari în UE: această recomandare a Consiliului urmărește să le permită tinerilor să desfășoare activități de voluntariat în alte țări ale UE, prin sporirea incluziunii, a calității, a recunoașterii și a durabilității.	✓	✓	✓	Calitate, echitate, incluziune și egalitate de gen
Strategia europeană pentru universități: această comunicare urmărește să sprijine sectorul învățământului superior pentru a se adapta la condițiile în schimbare și să consolideze cooperarea transfrontalieră.	✓	Concluziile Consiliului	✓	Învățământul superior
Crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior: această recomandare a Consiliului urmărește să permită o cooperare mai aprofundată prin sprijinirea alianțelor de instituții de învățământ superior pentru dezvoltarea de programe și de inițiative comune.	✓	✓	✓	Învățământul superior
Abordarea europeană a microcertificatelor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de inserție profesională: această recomandare a Consiliului urmărește să sprijine furnizorii de microcertificate și, prin urmare, cursanții, prin aplicarea unei abordări la nivelul UE în ceea ce privește conceperea și utilizarea lor, stimulând în acest fel incluziunea și egalitatea de șanse.	✓	✓	✓	Învățarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea

¹² În timp ce anexa 1 la SWD(2022) 750 oferă o imagine de ansamblu a situației actuale a tuturor acțiunilor privind SEE de la nivelul UE, această secțiune evidențiază inițiativele prioritare propuse de Comisie (și adoptate de Consiliu), precum și o selecție de proiecte transnaționale finanțate de UE.

A acțiune	Comisie (propunere/ decizie)	Consiliu (adoptare)	Punerea în aplicare (la nivelul UE și la nivel național)	Arie de intervenție
Învățarea pentru tranziția verde și dezvoltarea durabilă: această recomandare a Consiliului oferă statelor membre o foaie de parcurs privind sprijinirea învățării și a predării pentru tranziția verde și dezvoltarea durabilă în toate etapele educației și formării.	✓	✓	✓	Tranziția verde
Căile către succesul școlar: această propunere de recomandare a Consiliului vizează promovarea unor rezultate școlare mai bune pentru toți cursanții prin reducerea ponderii persoanelor cu rezultate slabe în ceea ce privește competențele de bază și a celor care părăsesc timpuriu sistemele de educație și formare, promovând în același timp bunăstarea la școală.	✓	În curs de adoptare	În curs	Calitate, echitate, incluziune și egalitate de gen

Pe lângă aceste inițiative strategice care urmează să fie adoptate de Comisie și de Consiliu, în perioada 2021-2022 au fost lansate, la nivelul serviciilor Comisiei, și alte acțiuni importante de sprijinire a reformei politicilor și a cooperării dintre instituțiile de învățământ și formare, care implică adesea sprijin financiar din partea UE.

Acțiunile privind SEE selectate, finanțate de UE				
A acțiune	Punerea în aplicare			Arie de intervenție
Acțiunile Jean Monnet pentru școli și EFP	Cererile de propuneri anuale din 2021 pentru promovarea cetățeniei active și a învățării despre UE în țările participante la programul Erasmus+. 15 milioane EUR în cadrul programului Erasmus+ 2021-2022: ✓ formarea cadrelor didactice; ✓ rețele școlare; ✓ învățarea despre UE pentru modalități inovatoare de a preda despre UE, despre politicile și valorile sale			Calitate, echitate, incluziune și egalitate de gen
Centre de excelență profesională	Peste 90 de milioane EUR pentru 25 de proiecte din cadrul programului Erasmus+ pentru 2021 și 2022, pentru a impulsiona reformele și a asigura aptitudini și competențe de înaltă calitate care să contribuie la crearea de locuri de muncă de calitate și la oportunități pe tot parcursul carierei care să răspundă nevoilor unei economii inovatoare, favorabile incluziunii și durabile			Calitate, echitate, incluziune și egalitate de gen
Fetele și femeile în domeniile STEM și TIC	Competențe digitale și antreprenoriale pentru fete și femei; ✓ proiectul Girls Go Circular al Institutului European de Inovare și Tehnologie și comunitățile de cunoaștere și inovare: programul a fost finalizat în 2021 de 11 205 studenți, 7 682 dintre aceștia fiind fete, urmând ca, până la finalul anului 2022, la program să participe 10 000 de fete din 10 țări; ✓ au fost înființate comunități online ESTEAM pentru fete și femei ¹³ , iar în 2022, au fost organizate 5 festivaluri ESTEAM în scopul dezvoltării de competențe antreprenoriale și de competențe în domeniile STIAM (știință, tehnologie, inginerie, arte și matematică)			Tranziția digitală
Coaliția în domeniul educației privind clima	O inițiativă ascendentă, creată în comun, menită să implice comunitățile educaționale de la nivelul UE, de la nivel național și de la nivel local pentru a face schimb de inițiative care să sprijine dezvoltarea de competențe verzi și schimbările de comportament. Platforma Educație pentru climă . Ziua educației pentru climă sărbătorită în fiecare an, 10 provocări comunitare active, mobilizând un număr de peste 4 400 de membri oficiali ai comunității			Tranziția verde
Academiile Erasmus+ pentru cadrele didactice	Cereri de propuneri anuale pentru susținerea rețelilor de furnizori de formare pentru cadrele didactice în vederea dezvoltării și testării unor programe eficiente, inovatoare și transferabile care să sporească dimensiunea europeană și nivelul de internaționalizare a formării cadrelor didactice în funcție de prioritățile SEE. Academiile dezvoltă și testează modele inovatoare de mobilitate a cadrelor didactice. În 2022, au fost lansate 11 academii pentru cadrele didactice. 37,5 milioane EUR în cadrul programului Erasmus+ 2021-2022			Profesori și formatori
Premiul european pentru predare inovatoare	Premiu anual pentru prezentarea unor practici de predare inovatoare în conformitate cu prioritățile SEE (2021: învățarea la distanță și învățarea mixtă; 2022: promovarea creativității și a durabilității). 104 proiecte din 31 de țări participante la programul Erasmus+ au fost atribuite în 2021; 98 de proiecte din 29 de țări participante la programul Erasmus+ au fost atribuite în 2022			Profesori și formatori
Inițiativa privind universitățile	Continuarea punerii în aplicare a inițiativei privind universitățile europene, cu sprijinul alianțelor transnaționale ale instituțiilor de învățământ superior care dezvoltă o cooperare structurală, strategică și durabilă pe termen lung, creând campusuri interuniversitare. 44 de universități			Învățământul superior

¹³ [Comunitatea ESTEAM pentru femei, comunitatea ESTEAM pentru fete](#).

A acțiuni	Punerea în aplicare	Arie de intervenție
europene	europene. Finanțare în valoare de 1,1 miliarde EUR în cadrul programului Erasmus+ 2021-2027	
Intensificarea cooperării cu Balcanii de Vest	Agenda privind inovarea, cercetarea, educația, cultura, tineretul și sportul pentru Balcanii de Vest și abordarea bazată pe un parteneriat consolidat cu Balcanii de Vest. Aderarea Macedoniei de Nord și a Serbiei la programul Erasmus+ și aderarea Macedoniei de Nord la Corpul european de solidaritate. Punerea în aplicare a planului economic și de investiții pentru Balcanii de Vest, cu accent pe dezvoltarea capitalului uman	Dimensiunea geopolitică

2.2. Un cadru de guvernare mai solid care să ofere orientări pentru realizarea SEE

S-au înregistrat progrese și în ceea ce privește consolidarea guvernării cadrului strategic al SEE. În cadrul reformelor recente s-au observat semne încurajatoare ale unei reacții mai flexibile în ceea ce privește abordarea provocărilor comune, precum și valorificarea beneficiilor oportunităților de învățare reciprocă. Noul cadru strategic, stabilit în două rezoluții ale Consiliului din 2021¹⁴, a pus bazele unui mecanism de guvernare mai puternic, bazat pe **încredere, cooperare voluntară, cocreare, flexibilitate și o sporire a gradului de însușire a procesului** de către statele membre¹⁵. [Rezoluția privind guvernarea](#) a oferit clarificări cu privire la rolul **Grupului la nivel înalt pentru educație și formare („grupul la nivel înalt”)**¹⁶ și a consolidat rolul acestuia. În contextul impactului războiului din Ucraina asupra educației, grupul la nivel înalt a oferit un forum pentru o cooperare ad-hoc pragmatică. Activitatea sa a beneficiat de înființarea unui nou organism, **Comitetul de coordonare al grupului la nivel înalt**. Aceste îmbunătățiri ale noului cadru strategic de guvernare s-au dovedit a fi de mare valoare, consolidându-i capacitatea de reacție în fața unor provocări neprevăzute (a se vedea secțiunea 3.2 de mai jos).

Grupurile de lucru privind cadrul strategic al SEE pentru perioada 2021-2025 formează cadrul pentru cooperare structurată intensivă și învățare reciprocă împreună cu statele membre, Spațiul Economic European/Asociația Europeană a Liberului Schimb și țările candidate, părțile interesate, experți și organizații internaționale cu privire la prioritățile SEE. Noua generație de grupuri de lucru, instituite în conformitate cu obiectivele SEE, au reprezentat coloana vertebrală a schimburilor și a învățării reciproce pe teme precum inegalitatea și părăsirea timpurie a școlii, educația privind durabilitatea mediului, competențele pentru tranziția verde, factorii favorizanți pentru educația digitală sau promovarea egalității de gen în domeniul educației¹⁷. Grupurile de lucru reprezintă, de asemenea, un canal important pentru colaborarea cu părțile interesate, care le permite să contribuie la realizarea SEE.

Comisia a colaborat cu **comunitatea mai largă a părților interesate** prin intermediul summiturilor europene anuale privind educația (lansarea unor inițiative importante privind SEE, cum ar fi Coaliția în domeniul educației privind clima sau prezentarea premiului european pentru predare inovatoare), al summitului privind educația și inovarea și al unei serii de consultări publice specifice și deschise.

Diversele **instrumente online și comunități de practici ale UE facilitează interacțiunea cu părțile interesate**¹⁸. În conformitate cu propunerea Conferinței privind viitorul Europei, prin care se solicită îmbunătățirea în continuare a platformelor de informare pentru a pune în comun și a face schimb de informații legate de educație, noul [portal SEE](#) oferă sprijin cursanților, precum și cadrelor didactice, formatorilor și părților interesate pentru a obține finanțare din partea UE și pentru a avea acces la programe

¹⁴ [Rezoluția privind cadrul strategic al SEE](#), [Rezoluția privind guvernarea](#).

¹⁵ A se vedea SWD(2022) 750, secțiunea II.1 și anexa 2.

¹⁶ Grupul la nivel înalt pentru educație și formare corelează nivelul tehnic cu cel politic și are un rol central în identificarea, discutarea și gestionarea chestiunilor strategice și transversale relevante pentru Spațiul european al educației într-un mod orientat spre viitor. A se vedea secțiunea II.1.2 din SWD(2022) 750.

¹⁷ Pentru progresele înregistrate și rezultatele obținute până în prezent, a se vedea secțiunea II.1.3 din SWD(2022) 750.

¹⁸ [Platformele School Education Gateway](#) (inclusiv [Setul european de instrumente școlare](#)) și [eTwinning](#) au fost integrate în noua [Platformă europeană de educație școlară](#). [Spațiul UE al învățării](#); [Coaliția în domeniul educației privind clima](#); [Centrul pentru educație digitală](#).

de perfecționare, la educație, formare și învățare de calitate pe tot parcursul vieții. Portalul oferă acces la rezultatele grupurilor de lucru și servește drept spațiu propice dezvoltării de politici în domeniul educației și practicilor eficiente și inovatoare. [Platforma europeană de educație școlară](#) oferă o platformă publică, care reunește informații și promovează schimbul de cunoștințe la nivelul UE între toate părțile interesate din domeniul educației școlare, inclusiv al educației și formării profesionale inițiale. [Comunitatea EPAL a practicienilor din domeniul EFP](#) oferă, de asemenea, oportunități pentru schimbul de cunoștințe, colaborare în rețea și diseminare pentru EFP. Noul [Centru pentru educație digitală](#) servește drept spațiu pentru schimbul de informații și cooperare, facilitând inovarea și reunind părțile interesate din domeniul educației digitale. Programul „Europa digitală” sprijină o colaborare mai strânsă în sectorul educației digitale din Europa între întreprinderile nou-înființate/IMM-urile europene din domeniul tehnologiei educației (EdTech) și alte părți interesate relevante. Acțiunea-cheie 2 „Parteneriate pentru cooperare” din cadrul programului Erasmus+ oferă oportunități diferitelor părți interesate, inclusiv celor din domeniul EdTech, pentru a-și uni forțele cu părțile interesate din domeniul educației și formării și pentru a elabora planuri de transformare digitală.

Rețelele sprijinite de Comisie¹⁹ și de **organizații internaționale**²⁰ contribuie, de asemenea, la dezvoltarea SEE.

2.3. Progresele înregistrate în direcția atingerii țintelor la nivelul UE și situația educației în UE

Au fost stabilite **șapte ținte la nivelul UE** în contextul SEE. Monitorul educației și formării din 2022, care însoțește prezenta comunicare, urmărește cele mai recente progrese înregistrate în direcția atingerii acestor ținte și analizează principalele provocări și evoluțiile recente din statele membre dintr-o perspectivă la nivelul UE [SWD(2022) 751 – Raport comparativ] și dintr-o perspectivă specifică fiecărei țări [SWD(2022) 751 – Rapoarte de țară]. Monitorul include o multitudine de dovezi privind situația educației în UE și contribuie la identificarea provocărilor comune care nu sunt încă suficient de bine reflectate de țintele la nivelul UE.

Tendențele către atingerea țăintelor la nivelul UE prezintă o imagine eterogenă. Pe de o parte, se observă o **convergență ascendentă clară și pozitivă** cu privire la mai mulți indicatori de lungă durată: rata de **părăsire timpurie a școlii** continuă să scadă, ponderea tinerilor care au absolvit învățământul **terțiar** este în creștere, deși în combinație cu o disparitate de gen în creștere, iar rata de participare la **educația și îngrijirea timpurie** a crescut constant în ultimul deceniu, menținând UE pe calea către îndeplinirea acestor obiective pentru 2030²¹. Pe de altă parte, persistă probleme structurale: 3,1 milioane de tineri care au părăsit timpuriu școala nu sunt integrați în sistemul de învățământ și se observă o **stagnare** îngrijorătoare a ratei **rezultatelor insuficiente în ceea ce privește competențele de bază**. În plus, tendințele pozitive în ceea ce privește atingerea țăintelor stabilite la nivelul UE ascund decalaje semnificative în interiorul statelor membre și între acestea și nu se poate considera de la sine înțeles că aceste tendințe pozitive sunt solide și vor continua²².

Abordarea inegalităților în domeniul educației a reprezentat una dintre principalele priorități în statele membre²³. O gamă largă de măsuri au fost puse în aplicare în întreaga UE, cum ar fi sprijin

¹⁹ [EURYDICE](#), [NESET](#), [EENEE](#).

²⁰ Cum ar fi Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), Consiliul Europei sau diferite organisme ale Organizației Națiunilor Unite, a se vedea anexa 2 la SWD(2022) 750.

²¹ Se constată o disparitate de gen (care favorizează fetele în detrimentul băieților) în ceea ce privește părăsirea timpurie a școlii și rezultatele slabe la citire, precum și o disparitate de gen semnificativă și în creștere (care favorizează femeile tinere în detrimentul bărbaților tineri) în ceea ce privește rata de absolvire a învățământului terțiar. [A se vedea tabelul privind cele șapte ținte la nivelul UE, precum și SWD(2022) 751 – Raport comparativ.]

²² Raportul comparativ inclus în Monitorul educației și formării din 2022 [SWD(2022) 751] se bazează pe cele șapte ținte la nivelul UE, fiecare capitol indicând numeroase state membre rămase în urmă, precum și diferențe substanțiale între subgrupurile de populație în aproape toate țările.

²³ A se vedea SWD(2022) 751 – Rapoarte de țară.

financiar suplimentar pentru școlile defavorizate, programe de formare a cadrelor didactice sau creșterea gradului de disponibilitate a personalului auxiliar. Înainte de pandemie, aproximativ jumătate dintre statele membre adoptaseră măsuri de sprijinire a cadrelor didactice din școlile defavorizate²⁴. Mai multe țări au lansat programe specifice pentru a compensa pierderile de învățare cauzate de pandemie, care au afectat mai ales copiii defavorizați.

Cu toate acestea, **mediul socioeconomic este în continuare cel mai important indicator al rezultatelor în materie de educație**. În esență, copiii și tinerii care provin din medii defavorizate au rămas în urmă în ceea ce privește toate țintele la nivelul UE. Copiii (cu vârsta de cel puțin 3 ani) expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială sunt cu 7,5 puncte procentuale mai puțin susceptibili de a participa la servicii formale de îngrijire a copiilor. Tinerii ai căror părinți au un nivel scăzut de educație sunt de nouă ori mai susceptibili de a părăsi prematur sistemele de educație și formare și cu 48,6 puncte procentuale mai puțin susceptibili de a absolvi învățământul terțiar în comparație cu tinerii ai căror părinți au un nivel ridicat de educație. În ceea ce privește principalele competențe pentru învățarea pe tot parcursul vieții, lipsa progreselor în ceea ce privește competențele de bază poate fi cauzată de faptul că problema profundă a inechității nu este suficient abordată. Este posibil ca impactul pandemiei să fi exacerbât inegalitățile în ceea ce privește rezultatele școlare²⁵. În acest context, este puțin probabil ca țintele la nivelul UE să fie atinse fără a se pune mai mult accentul pe echitate în educație.

Șapte ținte la nivelul UE				
	Țintă la nivelul UE	Cea mai recentă medie la nivelul UE		
		Total	Femei	Bărbați
1.	Până în 2030, cel puțin 96 % dintre copiii cu vârstă cuprinsă între 3 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară ar trebui să participe la educație și îngrijire timpurie	93,0 % ^[2020]	93,1 % ^[2020]	93,0 % ^[2020]
2.	Până în 2030, proporția persoanelor care părăsesc timpuriu sistemele de educație și formare ar trebui să fie sub 9 %	9,7 % ^[2021]	7,9 % ^[2021]	11,4 % ^[2021]
3.	Până în 2025, proporția absolvenților recenti de EFP care beneficiază de o expunere la învățarea la locul de muncă în cursul educației și formării lor profesionale ar trebui să fie de cel puțin 60 %	60,7 % ^[2021]	60,3 % ^[2021]	61,0 % ^[2021]
4.	Până în 2030, proporția persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 34 de ani care au absolvit învățământul terțiar ar trebui să fie de cel puțin 45 %	41,2 % ^[2021]	46,8 % ^[2021]	35,7 % ^[2021]
5.	Până în 2025, cel puțin 47 % dintre adulții cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani ar trebui să fi participat la activități de învățare în ultimele 12 luni	[*]	[*]	[*]
6.	Până în 2030, proporția tinerilor în vârstă de 15 ani cu competențe scăzute la citire, matematică și științe ar trebui să fie sub 15 %	Citire: 22,5 % ^[2018] Matematică: 22,9 % ^[2018] Științe: 22,3 % ^[2018]	Citire: 17,5 % ^[2018] Matematică: 22,9 % ^[2018] Științe: 21,2 % ^[2018]	Citire: 27,4 % ^[2018] Matematică: 22,8 % ^[2018] Științe: 23,2 % ^[2018]
7.	Până în 2030, proporția elevilor de clasa a opta cu competențe scăzute în domeniul informatic ar trebui să fie sub 15 %	[**]	[*]	[*]

Sursă: pentru ținta 1, Eurostat [UNESCO, OCDE, Eurostat (UOE), colectare de date în comun; pentru țintele 2, 3, 4, 5, Ancheta UE asupra forței de muncă (LFS)]; pentru ținta 6, OCDE [Programul pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA)]; iar pentru ținta 7, Asociația internațională pentru evaluarea realizărilor din domeniul educației (IEA), [Studiul internațional privind competențele în domeniul

²⁴ Abordările pentru eliminarea barierelor instituționale din calea echității și a incluziunii rămân limitate, chiar dacă datele arată că orientarea precoce, repetenția și segregarea sporesc inegalitățile.

²⁵ Cercetările sugerează că pierderile de învățare cauzate de pandemie tind să afecteze în mod disproporționat copiii care se confruntă cu diverse dezavantaje socioeconomice. Anumite grupuri de copii au fost afectate în mod deosebit, cum ar fi copiii expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială, copiii din familii monoparentale, copiii ai căror părinți au un nivel de educație mai scăzut sau copiii proveniți din familii de migranți. Cu toate că măsurile de remediere care îi vizează pe elevii defavorizați s-au dovedit eficace în inversarea tendințelor descendente, acestea sunt în continuare insuficient exploatate. „Employment and Social Developments in Europe, Annual review 2022, Impacts of COVID-19 on school education” (Evoluția ocupării forței de muncă și a situației sociale în Europa; analiză anuală 2022; Impactul pandemiei de COVID-19 asupra educației școlare).

informatic (ICILS)]. Notă: [*] datele care stau la baza Anchetei UE asupra forței de muncă vor fi disponibile o dată la doi ani începând din 2023²⁶; [**] datele din Studiul internațional privind competențele în domeniul informatic (ICILS) pentru 2023 vor fi disponibile în 2024²⁷.

În plus, **deficitul de cadre didactice**, cauzat în mare parte de îmbătrânirea forței de muncă în rândul cadrelor didactice²⁸ și de gradul scăzut de atractivitate a profesiei, **se agravează în întreaga UE**, ceea ce reprezintă un risc grav pentru calitate și echitate în educație, chiar și în unele dintre țările care înregistrează cele mai bune rezultate. Deși lipsesc date comparabile pentru statele membre, estimările raportate de statele membre și menționate în rapoartele de țară respective [SWD(2022) 751 – Rapoarte de țară] indică amploarea problemei. Problemele sunt, în general, mai grave în domenii precum STIM (știință, tehnologie, inginerie și matematică) și TIC și în zonele îndepărtate sau defavorizate. Pentru a spori predarea și învățarea bazate pe competențe, în mai multe țări sunt în desfășurare reforme cuprinzătoare ale programelor școlare, care necesită cadre didactice bine pregătite și cu experiență. Pentru a îmbunătăți atractivitatea profesiei, salariile au crescut semnificativ în ultimii ani în mai multe țări. Statele membre urmăresc să atragă mai mulți candidați pentru formarea inițială a cadrelor didactice, să sprijine cadrele didactice debutante, să îmbunătățească condițiile de muncă și să ofere căi alternative de acces la această profesie.

²⁶ [Rezoluția Consiliului din 2021 privind un nou plan european pentru învățarea în rândul adulților](#) confirmă o abordare în două etape a țintei corespunzătoare la nivelul UE. Rata de învățare în rândul adulților ar trebui să crească la cel puțin 47 % până în 2025 și să ajungă la cel puțin 60 % până în 2030. Ținta pentru 2030 derivă din [Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale](#) și din [Declarația de la Porto](#) ulterioară. Comisia, în cooperare cu Grupul permanent pentru indicatori și criterii de referință, va evalua noile date bienale atunci când acestea vor fi disponibile pentru prima dată în 2023 și va compara rezultatele cu cele obținute în urma anchetei privind educația adulților. Această evaluare este menită să contribuie la posibilele modificări ale metodologiei și/sau să ofere consiliere Consiliului cu privire la o reevaluare a nivelului țintei pentru 2025.

²⁷ ICILS 2023 va fi primul ciclu cu o acoperire cuprinzătoare, de peste două ori mai mare, a statelor membre ale UE, de la 9 în 2013 și 7 în 2018, la 22 în 2023.

²⁸ La nivelul UE, aproape 40 % din personalul didactic are peste 50 de ani.

3. O reconstrucție pe baze mai solide

Atât pandemia de COVID-19, cât și războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei au afectat profund și au mobilizat SEE. Fondurile UE, în special bugetul aproape dublu alocat programului Erasmus+, și cooperarea sporită în temeiul guvernantei cadrului strategic al SEE au sprijinit sistemele naționale de educație în perioade de criză și au vizat consolidarea capacității acestora de a stimula redresarea prin investiții și reforme în conformitate cu obiectivele SEE. Efectele persistente ale pandemiei de COVID-19 și invazia prelungită a Rusiei în Ucraina pot încetini în continuare progresele sau pot deturna atenția de la abordarea provocărilor structurale pe termen lung (care au fost agravate de pandemie și de război).

Acest capitol analizează modul în care Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) și alte fonduri ale UE pentru perioada 2021-2027 contribuie la orientarea redresării în conformitate cu obiectivele SEE și modul în care fondurile UE și cooperarea în cadrul SEE au fost mobilizate pentru a aborda impactul **războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei** asupra educației (în conformitate cu obiectivele SEE privind promovarea calității, a echității și a incluziunii). Deși programarea fondurilor UE în vederea îndeplinirii obiectivelor SEE reprezintă o realizare semnificativă în ultimii doi ani, punerea în aplicare eficace a reformelor și a investițiilor și monitorizarea riguroasă a acestora în etapa următoare vor fi esențiale pentru a asigura realizarea SEE.

3.1. Mobilizarea Mecanismului de redresare și reziliență și a altor fonduri ale UE pentru acțiuni și reforme naționale legate de SEE care să stimuleze o redresare durabilă și favorabilă incluziunii

S-a acordat o mai mare atenție politicilor în materie de educație și formare după izbucnirea pandemiei și ca urmare a impactului dramatic al acesteia asupra cursanților și cadrelor didactice. Toate nivelurile de guvernare ale cadrului strategic consolidat al SEE au fost mobilizate pentru a intensifica cooperarea și învățarea reciprocă și pentru a contribui, în acest fel, la limitarea impactului negativ al pandemiei asupra rezultatelor învățării și a bunăstării²⁹.

SEE este strâns legat de semestrul european și de programarea fondurilor UE pentru reforme și investiții în domeniul educației și al formării. Semestrul stabilește orientările generale la nivelul UE și la nivel național, incluzând o analiză aprofundată a rolului educației și formării în contextul socioeconomic al statelor membre. Acesta stă la baza identificării priorităților naționale în materie de politici și investiții³⁰, SEE oferind sprijin pentru abordarea provocărilor identificate. Legătura dintre finanțarea din partea Uniunii și prioritățile în materie de reformă a fost întărită și mai mult în cadrul financiar multianual pentru perioada 2021-2027 și în cadrul MRR.

MRR a devenit principala sursă de finanțare din partea Uniunii pentru educație și formare, inclusiv pentru educație și competențe digitale, prin reforme și investiții, cu o alocare de aproximativ 71 de miliarde EUR, reprezentând aproximativ 14 % din bugetul total al MRR³¹.

²⁹ A se vedea secțiunea II.1 din SWD(2022) 750.

³⁰ În 2022, opt state membre au primit o recomandare specifică fiecărei țări, axată pe provocările legate de educație și competențe care nu sunt abordate în mod adecvat în cadrul PNRR-urilor; a se vedea [Recomandările specifice fiecărei țări](#). În 2019, toate statele membre, iar în 2020, 24 de state membre au primit o recomandare specifică fiecărei țări legată de educație sau de competențe.

³¹ Cifra se bazează pe metodologia de marcare a pilonilor pentru tabloul de bord privind redresarea și reziliența. Aceasta corespunde sumei costurilor estimate ale măsurilor alocate pentru „Învățământul general, profesional și superior: accesibilitate, prețuri abordabile, calitate și incluziune, inclusiv digitalizarea și infrastructura”, „Învățarea în rândul adulților, inclusiv educația și formarea profesională continuă: recunoașterea și validarea competențelor”, „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari: accesibilitate, prețuri abordabile, calitate și incluziune, inclusiv digitalizarea și infrastructura” sau „Capitalul uman în digitalizare” ca domenii de politică principal sau secundar. Calculul se bazează pe cele 25 de planuri de redresare și reziliență aprobate de Comisie și de Consiliu până în septembrie 2022. Acestea sunt costuri estimate; finanțarea efectivă se va baza pe jaloanele și țintele atinse. Comisia a evaluat

Programarea investițiilor în educație și formare în cadrul fondurilor politicii de coeziune este încă în desfășurare, cu o alocare preliminară de 21,13 miliarde EUR din FSE+ și de 2,3 miliarde EUR din FEDR, programate până în prezent pentru a sprijini politicile în materie de educație, formare și competențe³². În plus, prin intermediul instrumentului de sprijin tehnic, Comisia oferă sprijin suplimentar în domeniul educației și formării, la cererea statelor membre, la nivel bilateral sau multinațional.

Fondurile UE au fost mobilizate pentru a aborda inegalitățile și pentru a spori reziliența sistemelor de învățământ în urma pandemiei. Statele membre au lansat o serie de măsuri de răspuns imediat în situații de criză, care sunt, în general, integrate în strategii pe termen mai lung care acoperă deceniul până în 2030³³. Aceste strategii sunt adesea sprijinite de fonduri UE și sunt ghidate de obiectivele SEE. În special, Mecanismul de redresare și reziliență, împreună cu fondurile politicii de coeziune, oferă un sprijin financiar substanțial pentru programele de învățare compensatorii, precum și măsuri mai cuprinzătoare menite să promoveze accesul la o educație de calitate pentru toți, inclusiv prin reforme ale programelor școlare, și să abordeze neconcordanțele de competențe prin recalificare și perfecționare. În plus, fondurile UE, inclusiv FEDR, contribuie la modernizarea infrastructurii pentru a consolida accesul egal la servicii de educație de calitate și favorabile incluziunii, precum și la crearea unor medii de învățare inovatoare și a condițiilor necesare pentru o educație digitală favorabilă incluziunii prin echipamente și platforme.

Reformele și investițiile din cadrul MRR stimulează transformarea digitală și verde a educației și formării, în conformitate cu obiectivele SEE. Din cele 71 de miliarde EUR, aproximativ 28 de miliarde EUR contribuie la sprijinirea educației și competențelor digitale în întreaga UE³⁴. Țările intenționează să îmbunătățească infrastructura digitală și conectivitatea digitală, punând frecvent accentul pe școlile defavorizate. Acestea investesc în măsuri de dezvoltare a competențelor digitale ale elevilor și cadrelor didactice și a conținutului și resurselor digitale, precum și în adaptarea programelor școlare. Sunt, de asemenea, programate fonduri din MRR pentru dezvoltarea competențelor digitale ale forței de muncă, în special pe cele ale lucrătorilor slab calificați, și pentru adaptarea cursurilor de educație și formare profesională (EFP) la cerințele digitale. MRR contribuie, de asemenea, la ecologizarea educației și formării, în special prin investiții în infrastructuri de educație și formare eficiente din punct de vedere energetic, dar și prin îmbunătățirea politicilor în materie de educație și formare privind durabilitatea mediului.

Fondurile UE contribuie în mare măsură la capacitatea universităților pentru a deveni vectori ai schimbării, în conformitate cu obiectivele SEE. Pandemia a impulsat și mai mult inovarea, în special în ceea ce privește soluțiile digitale. Se preconizează că fondurile UE vor accelera și vor consolida în continuare digitalizarea și transformarea sectorului învățământului superior, în conformitate cu strategia europeană pentru universități și cu [noua agendă europeană privind inovarea](#), exploatând sinergiile dintre SEE și Spațiul european de cercetare (SEC). Pe lângă infrastructura digitală, statele membre intenționează, de asemenea, să investească în dezvoltarea conținutului digital, a competențelor digitale avansate, în adaptarea cursurilor de studiu, în formarea personalului didactic universitar, în dezvoltarea de cursuri online/mixte și în digitalizarea guvernărilor. Investițiile și reformele vizează îmbunătățirea relevanței pentru piața muncii a învățământului superior prin modernizarea programelor de studiu, lansarea de noi cursuri de studiu, inclusiv microcertIFICATE, stimularea specializării în STEM/STIAM, îmbunătățirea guvernărilor și a finanțării, îmbunătățirea accesului la învățământul superior pentru studenții defavorizați și sprijinirea incluziunii, de

estimările costurilor în momentul în care planurile inițiale au fost prezentate și aprobate. Statele membre nu au obligația de a prezenta dovezi pentru cheltuieli, iar Comisia nu va verifica costurile efective ale măsurilor sprijinite prin MRR.

³² Până la 30 septembrie 2022, 23 de state membre au programat deja resurse din Fondul social european Plus (FSE+) în valoare de 21,13 miliarde EUR pentru a sprijini educația și competențele. Alocarea preliminară din Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) pentru infrastructura de educație și formare, pe baza programelor adoptate în 7 state membre, se ridică la 2,3 miliarde EUR.

³³ A se vedea secțiunea I.2.2 din SWD(2022) 750.

³⁴ Cifra se bazează pe metodologia de marcare a pilonilor pentru tabloul de bord privind redresarea și reziliența. Aceasta corespunde costului estimat al măsurilor alocate „capitalului uman în digitalizare” ca domeniu de politică principal sau secundar. Calculul se bazează pe cele 25 de planuri de redresare și reziliență aprobate de Comisie și de Consiliu până în septembrie 2022. Acestea sunt costuri estimate; finanțarea efectivă se va baza pe jaloanele și țintele atinse. Comisia a evaluat estimările costurilor în momentul în care planurile inițiale au fost prezentate și aprobate. Statele membre nu au obligația de a prezenta dovezi pentru cheltuieli, iar Comisia nu va verifica costurile efective ale măsurilor sprijinite prin MRR.

exemplu prin burse specifice, recunoașterea calificărilor sau accesul la locuințe accesibile din punct de vedere financiar pentru studenți.

3.2. Mobilizarea instrumentelor SEE și a fondurilor UE pentru solidaritate cu Ucraina în domeniul educației

Ca urmare a războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, milioane de persoane strămutate au sosit în UE, majoritatea fiind femei și copii. Incluziunea copiilor și a tinerilor (mulți dintre aceștia fiind traumatizați de război și nestăpânind foarte bine limbile UE) în sistemele de educație și formare ale statelor membre a reprezentat o provocare majoră în contextul unui grad ridicat de incertitudine. Prioritatea imediată este asigurarea includerii copiilor în sisteme de învățământ general de calitate și favorabile incluziunii, pentru anul școlar 2022-2023, menținând, în același timp, legătura acestora cu Ucraina³⁵.

Răspunsul **Grupului european de solidaritate educațională pentru Ucraina**³⁶, care a mobilizat toate nivelurile cadrului strategic al SEE, a contribuit la integrarea cursanților și a cadrelor didactice strămutate din Ucraina în sistemele de învățământ ale UE. **Grupul la nivel înalt** a avut un rol esențial în identificarea nevoilor statelor membre în ceea ce privește sprijinirea copiilor refugiați ucraineni și asigurarea unui răspuns prompt și coordonat din partea UE, în cadrul căruia, împreună cu Comitetul de coordonare al grupului la nivel înalt, a acționat ca un for adecvat pentru identificarea preocupărilor europene comune și coordonarea eforturilor statelor membre. **Grupurile de lucru** din cadrul strategic al SEE au pus în comun expertiză din întreaga UE prin schimburi și activități de învățare reciprocă. Statele membre au beneficiat de aceste schimburi pentru transpunerea [Directivei privind protecția temporară](#) în ceea ce privește aspecte-cheie precum: (i) recrutarea de personal ucrainean; (ii) informarea copiilor refugiați care nu sunt încă înscriși în sistemele de învățământ ale țărilor-gazdă; (iii) accesul la educația și îngrijirea timpurie; (iv) recunoașterea calificărilor; (v) primirea studenților în învățământul superior; (vi) combaterea dezinformării în timpul războiului; (vii) sprijinul psihosocial și (viii) organizarea de examene de admitere în învățământul superior ucrainean sau învățarea limbilor străine.

Acest schimb de informații a contribuit la **actualizarea orientărilor și a informațiilor privind bunele practici** și la informațiile practice menite să sprijine statele membre pentru includerea copiilor strămutați în sistemele de învățământ³⁷. În iunie 2022, Comisia Europeană a publicat, de asemenea, orientări de politică destinate statelor membre pentru transpunerea dispozițiilor Directivei privind protecția temporară referitoare la accesul la piața muncii, la EFP și la perfecționare/recalificare³⁸. Fundația Europeană de Formare (ETF) a elaborat și a furnizat un pachet de urgență pentru a sprijini continuitatea educației pentru tinerii ucraineni prin cursuri online și capacitatea de inserție profesională a refugiaților ucraineni în afara țării lor.

Portalul SEE a jucat un rol esențial în diseminarea de informații cu privire la răspunsul prompt și coordonat al UE în materie de educație la războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Platforma **School Education Gateway** a acționat ca o platformă publică de sprijinire a cadrelor didactice și a comunității educaționale în general, punând în comun resursele și oferind cursuri online gratuite de dezvoltare profesională legate de educația refugiaților³⁹.

³⁵ La începutul anului școlar 2022-2023, aproximativ 500 000 de copii ucraineni erau înregistrați în sistemele naționale de învățământ din 26 de state membre și din Liechtenstein. Această cifră este cu mult mai mică decât milioanele de copii strămutați. (Numărul înregistrărilor pentru protecție temporară depășește 4 milioane.)

³⁶ Comisia a înființat un Grup european de solidaritate educațională pentru Ucraina, care contribuie la identificarea nevoilor legate de asigurarea continuității educației pentru copiii ucraineni și la sprijinirea țărilor care îi găzduiesc prin punerea în comun a expertizei disponibile în întreaga Europă. Acest grup se bazează pe instrumentele și mecanismele existente în cadrul strategic al SEE, inclusiv pe grupurile de lucru.

³⁷ [Sustinerea incluziunii copiilor ucraineni strămutați în sistemul de învățământ: considerații, principii-cheie și practici pentru anul școlar 2022-2023](#), iunie 2022. A se vedea, de asemenea, tabelul 7 din SWD(2022) 750.

³⁸ [Orientări pentru accesul la piața muncii, la educație și formare profesională și la învățarea în rândul adulților pentru persoanele care fug din calea războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei](#), iunie 2022.

³⁹ De exemplu, materiale de învățare online în limba ucraineană, informații privind sistemul școlar ucrainean, recunoașterea calificărilor academice sau resurse și cursuri privind sprijinul psihosocial, inclusiv prin intermediul Setului european de instrumente școlare.

Comisia a mobilizat **fonduri ale UE pentru a sprijini incluziunea în sistemele de învățământ a persoanelor care fug din Ucraina**. Inițiativa „Acțiunea de coeziune pentru refugiații din Europa” (CARE), adoptată în aprilie 2022, oferă o flexibilitate maximă pentru redirecționarea fondurilor structurale neutilizate în perioada 2014-2020 (aproximativ 7 miliarde EUR). Modificările legislative permit o cofinanțare din partea UE de 100 %, iar statele membre pot utiliza în mod interschimbabil FEDR și FSE. Asistența flexibilă pentru teritorii (FAST-CARE) a fost adoptată la 29 iunie și a introdus un nou set de măsuri, inclusiv flexibilități suplimentare față de Regulamentele privind dispozițiile comune pentru perioadele 2014-2020 și 2021-2027. Aceasta a extins flexibilitățile prevăzute de Regulamentul CARE și a introdus măsuri suplimentare, în special pentru a sprijini statele membre să răspundă mai bine nevoilor emergente și consecințelor pe termen lung ale crizei. Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU) a furnizat resurse suplimentare în valoare de 50 de miliarde EUR pentru programele în curs din cadrul politicii de coeziune [FSE, FEDR și Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD)] pentru anii 2021 și 2022, care urmează să fie cheltuite până la sfârșitul anului 2023. Alocarea totală pentru educație în cadrul REACT-EU se ridică la aproximativ 4,9 miliarde EUR⁴⁰.

În cadrul programului Erasmus+ sunt oferite în prezent noi oportunități pentru participanții care vin din Ucraina. Organizațiile cu proiecte în desfășurare în cadrul programului Erasmus+ pot găzdui cadre didactice și studenți ucraineni pentru a efectua misiuni de predare, studii sau stagii de practică. Personalul cu expertiză relevantă poate fi trimis în regiunile în care sunt cazați refugiații. Organizațiile active în cadrul programului Erasmus+ pot invita cadre didactice, formatori și alți experți pentru a le oferi sprijin temporar în cadrul activităților lor în domenii precum învățarea limbilor străine sau integrarea. Instituțiile de învățământ superior din statele membre și din țările terțe asociate la program pot primi și finanța studenți și membri ai personalului din instituțiile de învățământ superior ucrainene, fără ca instituția de trimitere să fie implicată în mod oficial. Studenții pot urma cursuri în instituțiile-gazdă și pot beneficia de sprijin suplimentar, cum ar fi ajutor pentru cazare, integrare în comunitatea academică locală sau pregătire lingvistică. Studenții și absolvenții recenți (care au absolvit o instituție de învățământ superior din Ucraina cu maximum 12 luni înainte de a părăsi Ucraina) sunt, de asemenea, eligibili pentru efectuarea de stagii de practică. Personalul este eligibil pentru mobilitate și formare în scopul predării. Activitățile de mobilitate a tinerilor sunt deschise tinerilor și lucrătorilor de tineret ucraineni. Potențialii solicitanți din cadrul programului Erasmus+ sunt încurajați să includă activități legate de integrarea persoanelor strămutate din Ucraina în propunerile de proiecte din cadrul cererilor de propuneri actuale și viitoare. Aceste subiecte sunt bine integrate în programul Erasmus+, incluziunea și diversitatea, precum și participarea și implicarea civică fiind incluse ca priorități transversale esențiale.

⁴⁰ Aproximativ 14 state membre intenționează să finanțeze sectorul educației în cadrul FSE cu peste 3,5 miliarde EUR. În cadrul FEDR, 5 state membre au alocat 1,4 miliarde EUR din resursele REACT-EU pentru măsuri legate de învățarea și educația online, iar 6 state membre au alocat aproape 1 miliard EUR pentru sprijinirea infrastructurii pentru învățământul primar și secundar general.

4. Acțiuni suplimentare necesare pentru realizarea SEE până în 2025

4.1. Șase inițiative strategice privind SEE la nivelul UE în curs de elaborare

Comisia pregătește celelalte șase inițiative strategice privind SEE care urmează să fie adoptate până în 2025 și sprijină statele membre pentru punerea în aplicare a tuturor inițiativelor strategice privind SEE. Atât cocrearea unor noi inițiative strategice privind SEE, cât și experiența în ceea ce privește monitorizarea la nivel național a tuturor inițiativelor privind SEE pot fi discutate în cadrul evaluării la jumătatea perioadei din 2023 (a se vedea secțiunea 5.2).

Inițiative strategice privind SEE care urmează să fie adoptate până în 2025	
Acțiune	Arie de intervenție
Factori favorizanți pentru educația digitală: obiectivul va fi sprijinirea statelor membre în ceea ce privește transformarea digitală a sistemelor lor de educație și formare prin evidențierea factorilor favorizanți esențiali pentru o educație digitală eficientă și favorabilă incluziunii.	Tranziția digitală
Îmbunătățirea ofertei de competențe digitale în educație și formare: obiectivul va fi sprijinirea statelor membre pentru a face față provocărilor comune legate de nivelul de competențe digitale al diferitelor segmente ale populației și sporirea capacității sistemelor lor de educație și formare de a asigura oferta de competențe digitale.	Tranziția digitală
Cadrul european de mobilitate în scopul învățării: obiectivul va fi promovarea mobilității transnaționale în scopul învățării la toate nivelurile, identificarea obstacolelor rămase și furnizarea de orientări cu privire la modul de depășire a acestor obstacole.	Învățarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea
Sistemul european de asigurare și recunoaștere a calității: obiectivul va fi revizuirea actualelor mecanisme de asigurare și de recunoaștere a calității și asigurarea adecvării acestora cu scopul urmărit în contextul unui peisaj în continuă evoluție al învățământului superior.	Învățământul superior
Eticheta de diplomă europeană comună: obiectivul este testarea etichetei de diplomă, care să fie emisă în mod voluntar pentru a atesta rezultatele învățării dobândite și competențele dezvoltate în cadrul programelor europene comune care implică o cooperare transnațională aprofundată.	Învățământul superior
Un posibil statut juridic pentru alianțele de instituții de învățământ superior: obiectivul este testarea unui program care să implice o cooperare mai aprofundată între instituțiile de învățământ superior prin intermediul unor instrumente instituționalizate care să permită schimbul de capacități umane, tehnice, de date, de educație și de cercetare și inovare, după caz.	Învățământul superior

Adoptarea de către Consiliu a Recomandării privind **căile către succesul școlar** (la propunerea Comisiei; a se vedea secțiunea 2.1 de mai sus) va reprezenta un pas important în direcția instituirii unui cadru de politici pentru promovarea unor rezultate școlare mai bune pentru toți tinerii europeni, indiferent de mediul lor socioeconomic și de caracteristicile lor personale. Recomandarea propune o abordare globală prin (i) axarea atât pe rezultatele școlare, cât și pe bunăstarea la școală; (ii) accentul pus pe prevenire și intervenție timpurie, pe lângă compensare; (iii) combinarea măsurilor universale, specifice și individualizate pentru a acoperi efectiv toate categoriile de cursanți. Pentru a sprijini punerea sa în aplicare, Comisia va institui la începutul anului 2023 un grup de experți privind bunăstarea la școală și mediile de învățare favorabile pentru grupurile expuse riscului de eșec școlar. Grupul va pregăti orientări la nivelul UE pentru promovarea bunăstării în școli – documentate pe scară largă pentru a se corela cu rezultatele școlare ale cursanților defavorizați.

Ca parte a punerii în aplicare a Planului de acțiune pentru educația digitală, la începutul anului 2023, Comisia va prezenta două propuneri emblematiche bazate pe rezultatele dialogului structurat privind educația și

competențele digitale⁴¹. Viitoarea propunere de recomandare a Consiliului privind **factorii favorizanți pentru educația digitală** va aborda educația și formarea formale și se va axa pe investiții, pe consolidarea capacităților și pe utilizarea cu succes a tehnologiilor digitale pentru a îmbunătăți predarea și învățarea, cu scopul de a îmbunătăți rezultatele învățării pentru toți cursanții. Propunerea de recomandare a Consiliului privind **îmbunătățirea ofertei de competențe digitale** în educație și formare va prezenta o perspectivă mai strategică pentru dezvoltarea competențelor digitale și va promova o abordare de calitate, favorabilă incluziunii, coerentă și coordonată a ofertei de competențe digitale la toate nivelurile de educație și formare. Ambele propuneri vor **sprijini nevoile de învățare ale cadrelor didactice**. Recomandarea Consiliului privind factorii favorizanți pentru educația digitală se va axa pe pedagogia digitală a cadrelor didactice și pe capacitatea acestora de a utiliza tehnologiile digitale în procesul de predare și învățare. Recomandarea Consiliului privind îmbunătățirea ofertei de competențe digitale în educație și formare se va axa pe competențele digitale ale cadrelor didactice și pe capacitatea acestora de a predă informatică și/sau alte materii digitale pentru a dezvolta competențele digitale ale cursanților.

Până la sfârșitul anului 2023, Comisia va propune un **cadru european pentru mobilitatea în scopul învățării**, pentru ca perioadele de învățare petrecute în străinătate să devină o normă, mai degrabă decât o excepție. Noul cadru va încuraja statele membre să transforme experiențele de mobilitate într-o parte valoroasă a tuturor cursurilor de educație și formare și să integreze oportunitatea mobilității în programele de educație și formare. Cadru va pune un accent mai puternic pe mobilitatea favorabilă incluziunii și va extinde domeniul de aplicare al [Recomandării din 2011 „Tineretul în mișcare”](#) pentru a-i include pe toți cursanții și membrii personalului (inclusiv cadrele didactice și lucrătorii de tineret) din toate sectoarele educației și formării, inclusiv din sectoarele tineretului și sportului, fie ele formale, nonformale sau informale. Cadru va aborda obstacolele persistente din calea mobilității, cum ar fi sarcina administrativă, barierele lingvistice, lipsa mijloacelor financiare și lipsa sistemelor de recunoaștere automată. De asemenea, cadru va aborda noile evoluții ale modelelor de învățare menite să facă mobilitatea în scopul învățării mai ecologică și să o coreleze într-o mai mare măsură cu oportunitățile de învățare digitală.

În domeniul învățământului superior, viitoarele inițiative strategice privind SEE includ acțiuni în cadrul strategiei europene pentru universități. După prezentarea către Consiliu a raportului privind implementarea recunoașterii automate, planificată pentru sfârșitul anului 2022, Comisia va desfășura, în 2023, consultări cu privire la calea de urmat pentru crearea unui **sistem european de asigurare și recunoaștere a calității**. În perioada 2022-2023, proiectele finanțate prin programul Erasmus+ vor testa o **etichetă de diplomă europeană comună**, bazată pe criterii europene, precum și instrumente de cooperare instituționalizată pentru a permite o cooperare mai strânsă între instituțiile de învățământ superior, testând conceptul unui **posibil statut juridic pentru alianțele de instituții de învățământ superior**. Pe baza rezultatelor acestor proiecte-pilot, vor fi stabilite etapele următoare, împreună cu statele membre și cu părțile interesate.

4.2. Un nou indicator al echității și alte eforturi de îmbogățire a bazei de date

Încă de la început, echitatea a jucat un rol esențial pentru cooperarea UE în domeniul educației și formării, iar acest lucru se reflectă în ținta de lungă durată la nivelul UE privind reducerea ponderii rezultatelor slabe în ceea ce privește competențele de bază, astfel cum au fost măsurate prin Programul pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA) al OCDE. Tinerii cu rezultate foarte slabe la citire, matematică sau științe prezintă un risc crescut de probleme mai târziu în viață în ceea ce privește, de exemplu, perspectivele lor pe piața muncii sau incluziunea socială⁴².

Pentru a completa acest indicator de avertizare timpurie, Comisia a făcut următorul pas și prezintă în Monitorul educației și formării din 2022, pentru prima dată, un **indicator care oferă date cu privire la cauzele profunde ale rezultatelor școlare slabe** [a se vedea secțiunea II.2.2.1 din SWD(2022) 750

⁴¹ Anunțat în Discursul privind starea Uniunii din 2021 și sprijinit de concluziile Consiliului European, acest dialog cu statele membre și cu părțile interesate se desfășoară până la sfârșitul anului 2022.

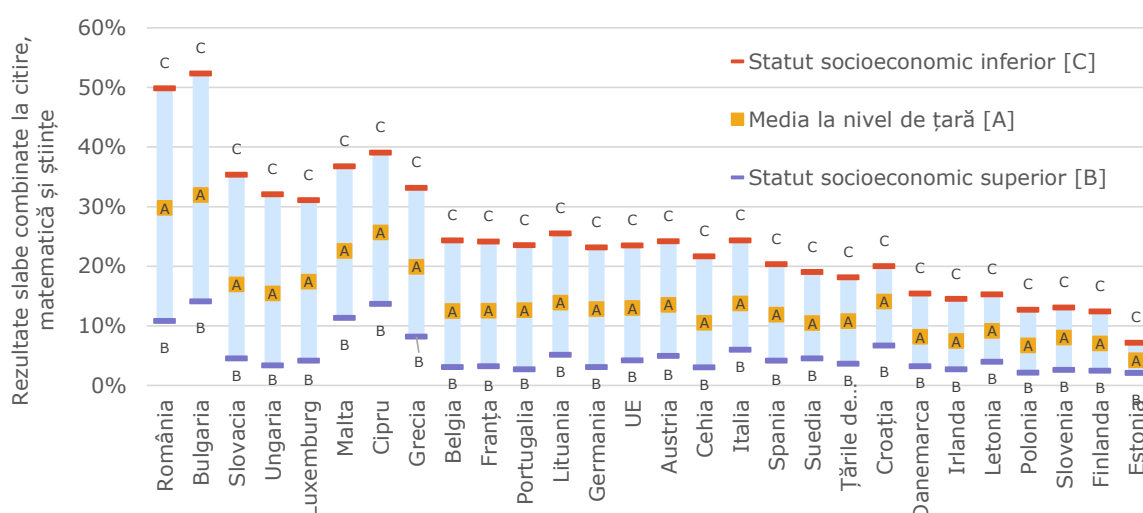
⁴² A se vedea SWD(2022) 751 – Raport comparativ, capitolul 1.

și SWD(2022) 751]. Noul indicator analizează ponderea rezultatelor insuficiente în toate cele trei domenii PISA concomitent⁴³, comparând sferturile superioare și inferioare ale statutului socioeconomic la nivelul fiecărei țări.

Datele confirmă faptul că unul dintre principalii factori care stau la baza rezultatelor școlare slabe este mediul socioeconomic al unei persoane. Riscul de rezultate slabe pentru tinerii care provin dintr-un mediu socioeconomic defavorizat este, în medie la nivelul UE, de aproape șase ori mai mare decât în cazul unei persoane care provine dintr-un mediu socioeconomic favorabil, ceea ce indică o problemă gravă în ceea ce privește echitatea. După cum s-a menționat mai sus, sistemele de învățământ din majoritatea statelor membre nu reușesc să separe rezultatele școlare de mediul socioeconomic. Într-adevăr, datele sugerează o perpetuare de la o generație la alta a acestei interdependențe, care generează, la rândul său, într-un cerc vicios, șomaj și excluziune.

Noul indicator la nivelul UE privind echitatea în educație⁴⁴

Noul indicator la nivelul UE privind echitatea în educație se bazează pe Programul pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA) al OCDE. Acesta prezintă ponderea rezultatelor slabe la citire, matematică și științe (combinate) în rândul tinerilor în vârstă de 15 ani și care provin din sfertul inferior al statutului socioeconomic [C]. Cei doi comparatori sunt [A] ponderea medie a rezultatelor insuficiente la nivel de țară și [B] ponderea rezultatelor insuficiente în rândul persoanelor care provin din sfertul superior al indicelui economic, social și cultural (ESCS).

Sursă: Monitorul educației și formării din 2022 (calculare ale Comisiei Europene pe baza datelor PISA 2018 ale OCDE).

Publicarea noilor date PISA în decembrie 2023 va permite o nouă analiză a situației și va surprinde primele efecte ale pandemiei. Aceste date vor contribui, de asemenea, la stabilirea oricăror ținte pentru anul 2030, dacă statele membre doresc acest lucru, ca parte a ciclului 2026-2030 al cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării.

Acest nou indicator oferă numeroase date și perspective noi. În primul rând, deși constatarea privind media la nivelul UE este deja alarmantă, în unele state membre situația este chiar mult mai gravă, cu un decalaj de aproape 40 de puncte procentuale. În al doilea rând, variația la nivel de țară este atât de substanțială, încât ponderea rezultatelor slabe în rândul persoanelor care provin din medii socioeconomice superioare dintr-un stat membru poate fi mai mare decât ponderea rezultatelor slabe în rândul persoanelor

⁴³ Această măsurare combinată a rezultatelor școlare foarte slabe reprezintă o abatere de la abordarea adoptată până în prezent, care a analizat separat fiecare domeniu PISA. Accentul pus concomitent pe rezultatele insuficiente din trei domenii ale competențelor de bază prezintă avantajul că furnizează un indicator general al echității în educație, axându-se în același timp pe tinerii cei mai expuși riscului.

⁴⁴ Toate detaliile tehnice ale noului indicator la nivelul UE, alături de numeroși indicatori de context, sunt prezentate în documentele SWD(2022) 750 și SWD(2022) 751.

care provin din medii socioeconomice defavorizate dintr-un alt stat membru. În al treilea rând, datele prezintă și o veste bună: câteva țări reușesc să limiteze decalajele dintre rezultatele slabe și mediul socioeconomic și, mai important, acestea sunt aceleași țări care prezintă rezultate foarte bune la evaluările PISA *în general*. Acest lucru sugerează că este posibilă combinarea educației de calitate cu educația echitabilă. Această posibilitate ilustrează faptul că politicile în materie de educație pot genera simultan calitate și incluziune, astfel încât să nu existe un compromis inerent între excelență și echitatea socială.

Aceste constatări sunt extrem de relevante din punctul de vedere al politicilor. Cel mai bun mod de a realiza acest lucru poate fi discutat în cursul procesului de reflecție la jumătatea perioadei. O problemă esențială este modul în care se poate garanta că noul indicator nu numai că acoperă lacunele în materie de cunoștințe, ci că este valorificat pentru a îmbunătăți procesul de elaborare a politicilor. O opțiune este elaborarea, pe baza noului indicator, a unei noi ținte la nivelul UE pentru ciclul 2026-2030, pentru a contribui la captarea atenției factorilor de decizie și la abordarea provocărilor în mod sistematic, ca o caracteristică permanentă a activității desfășurate în cadrul SEE (a se vedea secțiunea 5.2).

Eforturi suplimentare de intensificare a sprijinului pentru elaborarea de politici bazate pe date

Echitatea nu este singurul domeniu în care se aduc îmbunătățiri bazei de date disponibile pentru cadrul strategic al SEE. Două **domenii suplimentare ale indicatorilor la nivelul UE în curs de dezvoltare** vizează **profesia de cadru didactic** și, respectiv, educația privind **durabilitatea mediului**. Un al treilea exemplu care merită subliniat este Observatorul european al sectorului învățământului superior.

În primul rând, pentru a consolida baza de date, pentru a îmbunătăți monitorizarea periodică la nivelul UE a aspectelor specifice ale profesiei de cadru didactic, pentru a facilita învățarea reciprocă și pentru a înțelege mai bine obstacolele și pârghiile în materie de politici, Comisia, cu sprijinul tehnic al Grupului permanent pentru indicatori și criterii de referință (SGIB), elaborează un tablou de bord care va reuni mai mulți indicatori echivalenți din diferite subdimensiuni. Se va acorda atenție, în primul rând, atractivității profesiei de cadru didactic, ca răspuns la deficitul generalizat de cadre didactice din statele membre.

În al doilea rând, Comisia elaborează în prezent indicatori în scopul recunoașterii rolului educației și formării pentru o tranziție verde de succes⁴⁵. Sursele de date disponibile și cele viitoare sunt în prezent analizate, utilizându-se ca orientare [Recomandarea Consiliului din 2022](#) privind învățarea pentru tranziția verde și dezvoltarea durabilă și inspirându-se din noul [cadru european de competențe în materie de durabilitate](#). Această analiză se află într-o etapă preliminară și continuă cu sprijinul tehnic al SGIB.

În cele din urmă, Comisia va depune eforturi în vederea înființării unui **Observator european al sectorului învățământului superior**, care să includă un tablou de bord, pentru a furniza date cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a strategiei europene pentru universități. Acesta va beneficia de cele mai bune instrumente și capacități actuale ale UE în materie de date pentru a furniza date și indicatori privind principalele priorități, cum ar fi incluziunea, valorile, calitatea și relevanța, mobilitatea, competențele verzi și digitale, capacitatea de inserție profesională, cooperarea transnațională, transferul de tehnologie și valorificarea cunoștințelor.

⁴⁵ Astfel cum s-a subliniat în [Pactul verde european](#) și în [Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030](#).

4.3. Asigurarea calității investițiilor în educație și formare prin intermediul unui nou laborator de învățare

Presiunea din ce în ce mai mare asupra bugetelor publice în contextul nevoii tot mai mari de reforme și de investiții în educație (de la infrastructură și construcția de clădiri la formarea personalului didactic, furnizarea de dispozitive digitale și finanțarea pentru resurse educaționale deschise) îndreaptă din ce în ce mai mult **atenția asupra aspectelor legate de calitatea investițiilor**. Statele membre au recunoscut că performanța sistemelor de învățământ este afectată de capacitatea lor de a menține un nivel adecvat de investiții și de a asigura eficacitatea, echitatea, calitatea și eficiența acestora. În acest scop, statele membre sunt pregătite să elaboreze și să facă schimb de metodologii de evaluare care să contribuie la identificarea măsurilor cu un impact individual și social ridicat, specifice propriilor cerințe de la nivel național⁴⁶.

În mai 2021, Comisia Europeană a înființat un **Grup de experți privind investițiile de calitate în educație și formare**, pentru a identifica politicile cu cel mai mare potențial de stimulare a rezultatelor în educație și a incluziunii, îmbunătățind în același timp eficiența cheltuielilor, precum și monitorizarea și evaluarea⁴⁷. În acest spirit, grupul și-a propus (i) să efectueze mai multe evaluări ale politicii în domeniul educației într-un mod sistemic, (ii) să facă schimb de cunoștințe cu privire la cele mai bune metode de evaluare și (iii) să organizeze învățarea reciprocă și consolidarea capacităților pe baza metodologiilor de evaluare, permițând statelor membre să facă alegeri bine fundamentate în ceea ce privește investițiile în educație.

Raportul final al Grupului de experți privind investițiile de calitate⁴⁸ – Principalele concluzii cu privire la politici

Raportul final identifică numeroase măsuri promițătoare de politică în domeniul educației, care merită totuși experimentate în continuare la nivelul statelor membre. Experimentarea și evaluarea sunt etape esențiale în conceperea și dezvoltarea cu succes a intervențiilor de politică care sunt adaptate la fiecare context local, regional sau național specific.

Din punct de vedere metodologic, revizuirea a arătat că **un număr mare de date solide provine din SUA și Regatul Unit și, într-o mai mică măsură, din partea statelor membre ale UE**. În plus, numărul evaluărilor care oferă o analiză detaliată cost-beneficii este și mai limitat. **Prin urmare, este necesară dezvoltarea expertizei pentru evaluarea și diseminarea constatărilor la nivelul UE.**

Se așteaptă obținerea de beneficii în urma colectării de cunoștințe de specialitate și de date privind evaluarea politicilor la nivelul UE. Experții au concluzionat că dezvoltarea unei culturi a evaluării în UE ar trebui să fie sprijinită prin următoarele acțiuni:

- ✓ promovarea dezvoltării expertizei privind metodele de evaluare în fiecare stat membru;
- ✓ diseminarea cunoștințelor cu privire la politicile evaluate în mod riguros pentru a dezvolta și a face schimb de bune practici; și
- ✓ punerea la dispoziție de finanțare din partea Uniunii pentru experimente de politici în vederea evaluării dezvoltării unor politici inovatoare în domeniul educației.

Pentru a da curs principalelor concluzii ale grupului de experți, în noiembrie 2022, Comisia înființează un laborator de învățare privind investițiile de calitate în educație și formare, pentru a sprijini statele membre să facă alegeri eficace, eficiente și bazate pe date cu privire la finanțarea educației. Laboratorul va promova evaluări ale politicilor în domeniul educației adaptate la nevoile locale, regionale și naționale specifice și va încuraja utilizarea lor regulată în procesul de elaborare a politicilor. Laboratorul va oferi statelor membre cunoștințele, instrumentele, metodele și resursele necesare pentru evaluarea cheltuielilor lor publice pentru educație și formare. De asemenea, laboratorul va stimula colaborarea în rețea și între furnizorii de evaluare și centrele de expertiză din întreaga UE, inclusiv cu

⁴⁶ [Declarația interguvernamentală pentru construirea unei viziuni comune asupra unor investiții eficace, eficiente și echitabile în educație](#).

⁴⁷ A se vedea secțiunea I.2.1 din SWD(2022) 750.

⁴⁸ [Raportul final al Grupului de experți privind investițiile de calitate în educație și formare](#), octombrie 2022

organizații internaționale precum OCDE.

4.4. Consolidarea guvernancei SEE

Ca urmare a impactului pandemiei de COVID-19 și al invadării Ucrainei de către Rusia asupra sistemelor de educație și formare, unele probleme structurale au devenit mai presante. Abordarea eficace a unor astfel de provocări sistemice necesită eforturi pe termen lung care să fie susținute de o **cooperare strânsă**⁴⁹. Printre prioritățile unei astfel de cooperări se numără abordarea **provocărilor** identificate în prezentul raport privind progresele înregistrate (cum ar fi stimularea echității în educație și formare și abordarea deficitului de cadre didactice).

Conferința privind viitorul Europei a prezentat idei de îmbunătățire a UE, inclusiv propuneri de **măsuri orientate spre viitor** pe deplin aliniate la obiectivele SEE care pot fi cel mai bine promovate printr-o cooperare mai strânsă (de exemplu, promovarea **educației privind cetățenia europeană** ca o contribuție la identitatea civică, îmbunătățirea în continuare a platformelor de informare pentru a pune în comun și a face schimb de informații legate de educație).

Implicarea părților interesate, inclusiv a societății civile, este esențială pentru punerea în aplicare a acțiunilor privind SEE. Pentru a spori gradul de implicare a **societății civile în eforturile depuse la nivelul UE pentru realizarea SEE**, începând din 2023, Comisia va explora posibilitățile din cadrul programului Erasmus+ de a spori sprijinul financiar pentru a stimula cooperarea cu societatea civilă în ceea ce privește politicile în domeniul educației și al tineretului. Comisia va sprijini mobilizarea structurilor de guvernare ale cadrului strategic al SEE și consolidarea abordării sale voluntare pentru o cooperare și o coordonare mai strânse între statele membre și alte părți interesate din domeniul educației.

Pentru a asigura un bilanț mai aprofundat al progreselor înregistrate în direcția realizării SEE – inclusiv prin intermediul Grupului la nivel înalt și al Comitetului său de coordonare recent înființat – Comisia propune un proces de reflecție la jumătatea perioadei, astfel cum se subliniază în secțiunea 5.2 de mai jos. Acest proces de reflecție poate analiza **modul în care reforma guvernancei și a cooperării la nivelul UE poate contribui la abordarea provocărilor emergente și recurente prin reforme sistemice**, contribuind astfel la realizarea SEE și la identificarea potențialelor domenii care necesită ajustări. De asemenea, vor fi discutate **eficacitatea învățării reciproce** și modul în care aceasta poate sprijini mai bine statele membre ale UE pentru abordarea provocărilor comune și pentru elaborarea de măsuri orientate spre viitor printr-o mai bună concepere a politicilor, susținută de o bază consolidată de date comparative la nivelul UE, precum și de o mai bună diseminare a rezultatelor la nivelul UE, la nivel național și la nivel local.

4.5. Consolidarea dimensiunii geopolitice a SEE

⁴⁹ [Raportul de analiză prospectivă strategică din 2022](#) analizează, printre altele, educația în contextul interacțiunii dintre tranziția verde și cea digitală pe fundalul actualelor realități geopolitice volatile.

Dimensiunea geopolitică a SEE a căpătat o importanță din ce în ce mai mare. SEE s-a dovedit a fi un motor al reformelor în alte țări și servește ca standard global de calitate, cu un număr mai mare de acțiuni privind SEE (de exemplu, acțiunile Jean Monnet, centrele de excelență profesională și academiile Erasmus+ pentru cadrele didactice), adresându-se țărilor și participanților din afara UE, promovând atractivitatea sistemelor europene de educație și formare, motivând țările candidate la aderarea la Uniunea Europeană și oferindu-le sprijin pentru transformarea sistemelor lor de educație, cercetare și inovare⁵⁰. SEE a fost consolidat și mai mult prin intermediul [inițiativei „Global Gateway”](#) și al investițiilor globale ale UE pentru realizarea obiectivului de dezvoltare durabilă nr. 4 privind educația de calitate, favorabilă incluziunii și echitabilă și oportunități de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți⁵¹, promovând mobilitatea în scopul învățării și tranziția digitală atât în educație, cât și prin intermediul acesteia, precum și calitatea, echitatea, incluziunea și egalitatea de gen în educație. În plus, acesta a fost consolidat printr-o majorare de la 7 % la 10 % a bugetului Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională (IVCDI) alocat pentru educație și prin consolidarea dimensiunii internaționale a programului Erasmus+ (Erasmus Mundus), care este în prezent pe deplin implementat, cu un buget total de 2,2 miliarde EUR.

Furnizarea de sprijin combinat din partea UE și a statelor membre în domeniul educației pentru Ucraina demonstrează că [Echipa Europa](#) poate răspunde la crize rapid și eficient, demonstrând valoarea adăugată a unei astfel de cooperări informale și voluntare⁵². În cadrul programului Erasmus+ a fost introdusă o flexibilitate fără precedent, care a sprijinit integrarea elevilor, a studenților și a personalului în sistemele de învățământ ale UE, inclusiv prin dimensiunea sa internațională. De asemenea, Comisia va oferi sprijin pentru redresarea sistemului de învățământ din Ucraina, inclusiv pentru reconstrucția școlilor ucrainene distruse⁵³. Bazându-se pe dimensiunea educațională a inițiativei „Global Gateway”, Comisia va continua să sprijine o abordare de tip „Echipa Europa” pentru a promova o educație de calitate în țările partenere și, în special, în perspectiva viitoarei reconstrucții a sistemului de învățământ din Ucraina după război. După ce Ucrainei i s-a acordat statutul de țară candidată la UE la 23 iunie 2022, Comisia a invitat autoritățile relevante din domeniul educației să se alăture grupurilor de lucru privind cadrul strategic al SEE care vor contribui la îmbunătățirea învățării reciproce și la continuarea sprijinului pentru combaterea impactului negativ pe care invadarea Ucrainei l-a avut asupra educației.

Comisia, împreună cu țările din Balcanii de Vest, a elaborat **Agenda pentru Balcanii de Vest privind inovarea, cercetarea, educația, cultura, tineretul și sportul**⁵⁴. Această agendă se axează pe o apropiere mai mare de UE a țărilor din Balcanii de Vest, inclusiv în domeniul educației. Ca acțiune concretă, în cadrul programului Erasmus+ va fi promovat un parteneriat mai puternic cu țările din Balcanii de Vest, pentru a oferi organizațiilor și instituțiilor de învățământ posibilitatea de a participa la acțiuni strategice importante în cadrul programului, începând cu alianțele între universitățile europene. Eforturile vor continua, de asemenea, la nivel global, pentru a stimula **rolul esențial pe care universitățile din UE îl pot juca în potențarea influenței Europei la nivel mondial și în promovarea valorilor democratice** și a cooperării pentru pace. Alianțele între universitățile europene sprijinite prin programul Erasmus+⁵⁵ sunt deschizătoare de drumuri prin promovarea valorilor și identității europene și prin revoluționarea calității și competitivității

⁵⁰ A se vedea SWD(2022) 750, secțiunea I.1.2 și anexa 1.

⁵¹ [Obiectivul de dezvoltare durabilă nr. 4.](#)

⁵² Fundația Europeană de Formare (ETF) a răspuns rapid la invazia Rusiei în Ucraina și în deplină coordonare cu UE, cu guvernul ucrainean și cu alte organizații internaționale. Comisia Europeană, în colaborare cu ETF, cu autoritățile ucrainene și cu statele membre ale UE, a realizat o comparație între Cadrul european al calificărilor și cadrul național ucrainean al calificărilor, de la învățământul primar până la cel postdoctoral. ETF a creat un centru de resurse pentru a-i ajuta atât pe ucrainenii care solicită asistență pentru recunoașterea calificărilor lor, cât și pe cei care au nevoie de ajutor pentru a le interpreta. În contextul politicilor privind relațiile externe ale UE, ETF se axează pe îmbunătățirea dezvoltării capitalului uman în țările din afara UE (țările partenere). În prezent, ETF își desfășoară activitatea în vecinătatea UE, în țările implicate în procesul de aderare și în Asia Centrală și cooperează cu UE în ceea ce privește dezvoltarea competențelor în Africa. (A se vedea, de asemenea, secțiunea 3.2 de mai sus.)

⁵³ Astfel cum s-a anunțat în [Discursul din 2022 privind starea Uniunii](#).

⁵⁴ [Agenda de inovare a UE pentru Balcanii de Vest.](#)

⁵⁵ 39 dintre acestea primesc sprijin complementar prin programul Orizont 2020 pentru dimensiunea lor de cercetare și inovare.

sectorului european al învățământului superior. **Portalul „Study in Europe”** (Studii în Europa) servește, de asemenea, drept ghid unic pentru promovare, informare și consiliere cu privire la studii în Europa. Portalul direcționează traficul către site-urile naționale dedicate învățământului superior, în special prin profilurile de țară individuale, și prezintă beneficiile studiilor în Europa. Portalul este o expresie concretă a abordării de tip „Echipa Europa” și a activităților de colaborare în rețea organizate sub egida sa, încurajând învățarea reciprocă și schimbul de bune practici. Acestea contribuie la promovarea Europei ca destinație de studiu și cercetare în țările partenere din întreaga lume. Portalul „Study in Europe”, în special aspectele sale legate de colaborarea în rețea, va fi dezvoltat în continuare în viitor. De asemenea, educația continuă să fie o prioritate în cadrul activităților de cooperare ale UE în regiunea vizată de politica europeană de extindere și de vecinătate și beneficiază de finanțare bilaterală și regională în cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare și al Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională.

Pe termen mediu și lung, Comisia va sprijini reflecțiile cu statele membre ale UE cu privire la **promovarea în continuare a unei abordări coordonate privind investițiile în educație** în țările partenere, în vederea transformării Echipei Europa într-un lider și într-o forță motrice eficace în sectorul educației, atât la nivel național și regional, cât și la nivel mondial.

5. Concluzii și etape următoare

5.1. Principalele constatări

Acest bilanț a arătat că SEE este pe drumul cel bun: în ultimii 2 ani s-au înregistrat progrese în ceea ce privește stabilirea de inițiative privind SEE, intensificarea cooperării și a cocreării, precum și mobilizarea finanțării pentru reforme și investiții la nivel național. SEE a oferit o agendă pentru reforme, investiții și cooperare pentru o educație mai echitabilă, mai bună și mai orientată către viitor pentru toți cetățenii Europei. Pe de o parte, în cadrul procesului de punere în aplicare, este încă prea devreme să dispunem de date măsurabile cu privire la impactul acțiunilor privind SEE, al reformelor în materie de guvernanta și al finanțării din partea UE la nivel național, regional și local. Pe de altă parte, primele indicii arată că, datorită angajamentului comun și cooperării europene cu privire la SEE, inițiativele din statele membre și de la nivelul UE s-au consolidat reciproc.

Guvernanta mai puternică a evidențiat valoarea unui SEE funcțional, demonstrând importanța unei coordonări în comun la nivel național și la nivelul UE pentru intensificarea cooperării în ceea ce privește reformele și acțiunile în vederea atingerii țintelor la nivelul UE, precum și pentru sporirea capacității de reacție la noile provocări. Cadrul strategic consolidat a permis punerea în comun a cunoștințelor și a resurselor, schimbul organizat de bune practici și punerea în aplicare a unor soluții concrete. Ambiția comună privind realizarea SEE a sporit gradul de cooperare și de asumare a responsabilității în ceea ce privește prioritățile comune. Acest lucru a transformat educația și formarea într-o preocupare comună bazată pe interese comune.

Cu toate că tendințele către realizarea mai multor ținte la nivelul UE indică o convergență ascendentă pozitivă (rata de părăsire timpurie a școlii este în scădere, în timp ce rata de absolvire a învățământului terțiar și rata de participare la educația și îngrijirea timpurie sunt în creștere), **observăm, de asemenea, semnale de avertizare îngrijorătoare care necesită eforturi sistemice pe termen mai lung** de îmbunătățire a calității și echității în educație și formare. Comisia va continua să îmbunătățească monitorizarea performanțelor la nivelul UE pentru a sprijini elaborarea de politici bazate pe date și pentru a facilita învățarea reciprocă cu privire la provocările profunde identificate (inclusiv promovarea echității în educație și combaterea deficitului din ce în ce mai mare de cadre didactice în întreaga UE).

Axarea pe procesul de punere în aplicare, pe investiții de calitate și pe consolidarea gradului de absorbție și a monitorizării va fi esențială pentru anii următori. După etapa 2021-2022 de elaborare a politicilor și după lansarea unui set de acțiuni privind SEE la nivelul UE, ar trebui să se pună accentul pe asigurarea (i) monitorizării inițiativelor strategice privind SEE la nivel național; (ii) unor investiții de calitate prin absorbția eficace a resurselor UE și a celor naționale și (iii) unei monitorizări solide a progreselor înregistrate. Acest lucru ar putea contribui la consolidarea reformelor sistemice pe care statele membre le întreprind și ar putea avea un impact pozitiv pentru cursanți și pentru cadrele didactice. Grupurile de lucru privind cadrul strategic al SEE și alte forumuri de cocreare care sprijină activitățile în direcția realizării SEE⁵⁶ pot juca un rol esențial în acest sens, participarea activă a tuturor membrilor și asigurarea legăturilor cu factorii decizionali de la nivel național fiind esențiale pentru reușită. Programul Erasmus+ va continua să sprijine punerea în aplicare a obiectivelor SEE prin intermediul acțiunilor și priorităților sale în materie de mobilitate, de cooperare și de politică.

5.2. Evaluarea la jumătatea perioadei

Prezentul raport privind progresele înregistrate reprezintă contribuția Comisiei la **evaluarea la jumătatea perioadei din 2023**, cu scopul de a efectua un bilanț și de a menține ritmul, angajamentul și participarea tuturor la realizarea SEE.

⁵⁶ A se vedea SWD(2022) 750 – anexa 2.

Comisia invită statele membre, alte instituții ale UE și părțile interesate, inclusiv partenerii sociali și societatea civilă, să participe la realizarea SEE. Acest proces de ascultare, dialog și reflecție comună va mobiliza toate nivelurile de guvernare ale cadrului strategic al SEE și va include un **eveniment de evaluare la jumătatea perioadei** împreună cu Parlamentul European. Summitul privind educația din 1 decembrie 2022 va reprezenta o primă ocazie pentru o reflecție în comun cu toate părțile interesate.

Constatările prezentului raport privind progresele înregistrate oferă direcția pentru **principalele aspecte care urmează să fie discutate în cursul procesului de reflecție la jumătatea perioadei**, fiecare actor împărtășindu-și propriile experiențe în ceea ce privește acțiunile și eforturile corespunzătoare în direcția realizării SEE:

- ✓ schimbul de opinii cu privire la acțiunile emblematiche și reformele de politică în vederea atingerii obiectivelor comune ale SEE;
- ✓ cocrearea restului inițiativelor strategice privind SEE până în 2025;
- ✓ punerea în aplicare a guvernării consolidate pentru a sprijini un bilanț cuprinzător al progreselor înregistrate în direcția realizării SEE, inclusiv prin intermediul Grupului la nivel înalt și al comitetului său de coordonare recent înființat, precum și identificarea potențialelor domenii care necesită ajustări;
- ✓ reflectarea în comun asupra provocărilor profunde și a măsurilor orientate spre viitor (rezultate din constatările prezentului raport privind progresele înregistrate și ale Conferinței privind viitorul Europei), cum ar fi: (i) stimularea echității și a incluziunii la toate nivelurile de educație și formare, (ii) îmbunătățirea calității prin abordarea deficitului de cadre didactice și creșterea gradului de atractivitate a profesiei de cadru didactic sau (iii) consolidarea educației privind cetățenia europeană;
- ✓ explorarea fezabilității și a valorii adăugate a altor ținte la nivelul UE în cadrul SEE, în special în ceea ce privește echitatea, profesia de cadru didactic și durabilitatea;
- ✓ sprijinirea reformelor de politică, asigurarea unor investiții de calitate și încurajarea cooperării europene în ceea ce privește îmbunătățirea procesului de elaborare a politicilor pentru a aborda provocările profunde și orientate spre viitor identificate prin intermediul unor evaluări periodice ale politicilor în domeniul educației;
- ✓ consolidarea activităților de învățare reciprocă și adaptarea acestora la nevoile statelor membre⁵⁷;
- ✓ consolidarea monitorizării acțiunilor de monitorizare întreprinse la nivelul statelor membre cu privire la inițiativele strategice privind SEE.

În timp ce evaluarea la jumătatea perioadei din 2023 se axează pe desprinderea de învățăminte din primii ani și pe intensificarea ritmului și a angajamentului pentru perioada până în 2025, în 2023, Comisia va publica, de asemenea, o cerere de contribuții și va lansa o evaluare a politicilor privind SEE. Acestea vor îmbogăți baza de date pentru **raportul complet din 2025 privind SEE**.

Astfel cum se prevede în [Rezoluția privind cadrul strategic al SEE](#), „[pe] baza acestei evaluări, **Consiliul revizuieste cadrul strategic**, inclusiv țintele la nivelul UE, structura de guvernare și metodele de lucru, și face toate ajustările necesare pentru al doilea ciclu [2026-2030], după caz, pentru a le adapta la realitatea și nevoile spațiului european al educației sau la orice alte evoluții majore din Uniunea Europeană.”

⁵⁷ Inclusiv în cadrul noului laborator de învățare privind investițiile de calitate în educație și formare, al grupurilor de lucru privind cadrul strategic al SEE și al altor activități de consiliere reciprocă bazate pe cerere.